

STAȚIA TOKYO

(Jurnal de ambasador)

*

Mișcarea nestingherită în arealul nipon mă reconforta intelectual, îmbogățindu-mi tezaurul legăturilor umane. Într-o agreabilă zi, la Musashino, sâmbătă, 16 noiembrie, primarul Morimasa Murakami, prieten al României, m-a primit cu ospitalitate, însoțindu-mă la recitalul violonistului brașovean Dănuț Manea, cu ocazia celor 20 de ani de prietenie între Brașov și Musashino.

În 1992, orchestra filarmonică „Gheorghe Dima” din Brașov susținuse mai multe concerte în Japonia, cu sprijinul primarului de atunci, Masatada Tsuchiya, devenit parlamentar în 2005, din partea Partidului Democrat, acel partid ce încă îl mai avea la guvernare pe Yoshihiko Noda, care tocmai se întâlnește cu președintele Barack Obama, proaspăt reales. Summit-ul se derulase în Cambodgia, la reuniunea ASEAN, din aceeași zi de 16 noiembrie, ambii lideri reiterând interesul de strângere a alianței, existențială pentru statul nipon.

*

Muzica ne apropie, într-o țară îndepărtată, mai mult decât ne așteptăm. Dirijorii japonezi din Târgu-Mureș și Brașov, Asociația Muzicală Japonia – România, vizitele violonistului Dănuț Manea sau ale pianistei Sînziana Mircea, confirmă magnetismul indus prin armoniile muzicale.

După doar două zile, aveam să o audiem pe talentata Elena Moșuc în opera Rigoletto, pe scena „Bunkamura Orchard” din Shibuya, cu unul din cele mai redutabile teatre de operă din lume, „Scala” din Milano. Explozia de satisfacție a sălii s-a domolit treptat, ca petalele de cireș peste inimile noastre vibrând sub adierea vocii divine. Fără paradă de sentimente, nedisimulată mândrie de a fi român rezona cu armonia serii.

Când stau mai mult prin România, japonezii sesizează talentul nostru muzical. Pe fostul director al JETRO – București, Tomohiro Yoden, iubitor al artei românești, l-am primit cu drag vinerea aceea, oferindu-i o plachetă de poeme lapidare în stil japonez, „Stare de haiku”. Am discutat despre metrourul București – Otopeni, temă continuată, în aceeași zi, cu președintele Padeco.

Primarul Morimasa Murakami și ambasadorul Radu Șerban

*

Am apreciat întotdeauna tentativele intersectoriale, precum cea a dirijorului Koichiro Kanno, care-mi solicita idei în deschiderea unor afaceri la noi. Căuta o baghetă cu care să dirijeze business-ul. Vorbitor de română, căsătorit cu o româncă și locuind în Brașov, atașat profund de țara noastră, Kanno îmbină fericit culturile, uneori atât de diferite, ale celor două țări.

În aceeași idee de împletire a culturilor, au venit la noi la Ambasadă, la 23 septembrie, reprezentanții Asociației de Schimburi Internaționale „Koga”, din prefectura Ibaraki, să le vorbim despre România, despre produsele noastre, cultură, istorie, obiceiuri etc.

Fără niciun dubiu, substanța cea mai de preț a raporturilor bilaterale, cea umană, îmi cerea maximă atenție în cazurile consulare, chiar când nu necesitau intervenția șefului misiunii. Din situațiile complexe am să aleg una, mediatizată o vreme în România. Am discutat răbdător timp de vreo oră cu doamna Preda, a cărei situație delicată, după ce divorțase de soțul japonez la limita șederii legale în arhipelag, mamă a doi copii, tensionată de incertitudinile familiale și legale, impunea o vorbă bună, un sfat și, mai mult ca orice, o mână de ajutor. Numele îi apăruse în presă, altfel nu l-aș aminti. Eliberați de teatralitatea lamentărilor,

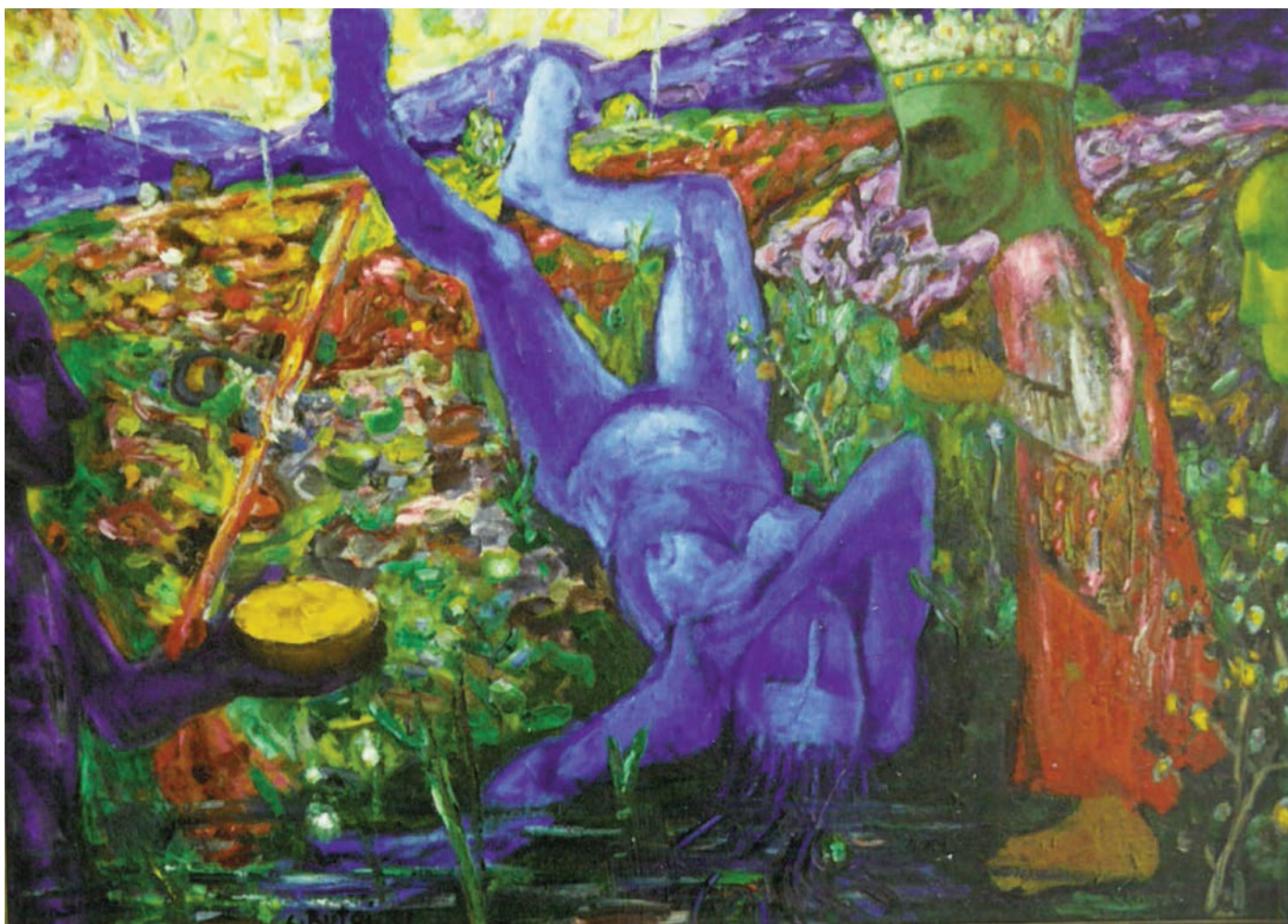
ne-am mișcat și noi în limita statutului, dar personal am sesizat starea ei sufletească, între momentul agitat al intrării și cel relaxat al ieșirii din biroul meu.

Binecuvântata materie umană înnobila manifestările culturale din Ambasadă. Timp de trei zile, 25, 26 și 27 septembrie, am găzduit o nouă expoziție de dantelă (tatting), sub amprenta delicată a unei țesături umane, croșetată cu migala timpului și simț artistic de câțiva sufletești din țările noastre.

Tot în acele zile, am schimbat opinii cu oameni de afaceri din grupul Mitsui Sumitomo, dar și de la Padeco și

domnul Hideto Nakahara. M-am convins, la acea librărie finanțată și îngrijită de Mitsubishi, că mediul de afaceri nu se disjunge de cultură. M-a înțepat ca un ghimpe ideea mai veche, precum că la noi, Rompetrol (Kazmunaigaz) ar putea finanța o Columnă a lui Traian, la Alba Iulia, copie fidelă a celei de la Roma.

Relevate de statuia lupoaicei cu Romulus și Remus, originile noastre romane s-ar putea lumina mai bine prin acea columnă, creând un simbol și un reper turistic. Statuia lupoaicei dintr-un parc proxim Palatului Imperial am descoperit-o de unul singur, iar emoția autentică din su-

Mitsubishi, animat de dorința identificării de noi afaceri. Contextul de ansamblu al economiei mondiale mi-l actualizam prin audierea de seminarii, cum a fost cel al FMI despre China, sau masa rotundă UE-Asia pe teme economice.

Mai mult ca la noi, probabil prin maturizarea capitalului, societățile comerciale nipone contribuie substanțial la susținerea culturii. Librăria „Toyo Bunka” ne-a găzduit vineri seara, împreună cu ambasadorul Portugaliei, la invitația vicepreședintelui corporației Mitsubishi (sogo-shosha),

fletul de „urmaș al lui Traian” mi s-a transpus într-un haiku, pastîșând imaginea:

Spirit românesc
Dinspre parcul Hibiya:
Romulus, Remus.

Rememoram paralela între Imperiul Roman și Uniunea Europeană, remarcată de fostul președinte al Comisiei Europene, Romano Prodi. Într-adevăr, începutul Mileniului 1 edificase prima Uniune Europeană, prin romani. Dacia se

afilase printre ultimele teritorii cucerite, sau atașate Imperiului Roman. În anul 2007, România a fost din nou ultima țară atașată Uniunii Europene a celor 27. Se trece prea ușor cu vederea că, deși ultimii, atunci ca și acum, am rămas cei mai pro-europeni. Atunci – pro romani, cu limba și cu numele de români (spre deosebire de alți vecini care uitaseră de Roma de-a lungul istoriei), iar acum, conform sondajelor Eurostat – cetățenii care susțin cel mai mult Uniunea Europeană.

Aceasta nu însemna că la noi totul merge strună. Prin anul 1997, când ajunsesem director pentru integrare europeană, am semnalat că departamentul înființat în acest scop trebuia să-și schimbe numele în „Departamentul Împotriva Integrării Europene”, pentru a pune de acord conținutul cu ambalajul.

Până una alta, la Tokyo ne prezentam cu tradițiile neaoșe, precum sportul național – oina. Un grup al Federației Române de Oină, condus de președintele Nicolae Dobre, însoțit de suflista și mereu entuziasta Daniela Uchiyama, a sosit la Ambasadă să promovăm acest sport în perspectiva Jocurilor Olimpice de la Tokyo – 2020, drept contribuție românească la mișcarea sportivă mondială. Erau împliniți că susținuseră meciuri demonstrative la Ashikaga, orașul Danielei și al parcului glicinei.

Dar nu numai noi promovam la Tokyo valorile naționale. Nici nu ne puteam compara cu „marii”, precum Marele Ducat al Luxemburgului sau Marea Britanie, acesta din urmă, la 400 de ani de relații cu Japonia, înșiruind un lanț de evenimente, început cu discursul premierului Shinzo Abe la hotel Okura, prilej să-mi îmbrac „smochingul”, cu papion negru, cod vestimentar impus de tradițiile monarhice din cele două țări. Dincolo de solemnitatea ținutei, posibilitatea dialogului cu prieteni și cunoștințe, sau cu noi personalități, m-a antrenat, experiența anterioară de 3 ani la Londra aducându-mi avantaje comparative. Un prim gest de ospitalitate niponă mi-l oferise, încă de la Londra, ministrul plenipotențiar de la Ambasada Japoniei, adjunctul șefului de misiune, Hitoshi Noda, la un ceai de ora 5, în familie.

Mă amuzau japonezii vorbitori de puțină română, mai ales când le remarcam plăcerea și voința de a învăța, cu deosebire a celor ce locuiseră o vreme la noi. Era cazul voluntarilor de la JICA, pe vremea când instituția ne acorda asistență pentru dezvoltare. Doamna Masuda, din Hokkaido, plină de viață și de agreabile amintiri, venea din când în când pe la noi, șocându-ne cu vorbirea, după mai mulți ani în care nu exersase de loc româna. Acum, dacă țara noastră nu se mai califică pentru asistență, le-am recomandat să se orienteze spre Moldova, unde pot folosi aceeași limba română. Mai mult, am sugerat să lucrăm triunghiular, în sprijinul Moldovei.

Idea o lansasem și la întâlnirile cu membrii Ligii Parlamentare de Prietenie Japonia – România. Un prânz de lucru cu Nagashima și Ishizeki, cei doi membri din conducerea Ligii, în ziua de 2 octombrie, mi-a relevat noi sugestii de valorizare a potențialului de schimburi, latent din lipsa implicării autorităților. Da, aparțineam și eu acelor „autorități”, dar singur nu mișcam barca de la mal sau metrourile din depou.

Cine ar putea fi interesați? Cine ar câștiga din instrumentalizarea creditului pentru metrourile Otopeni, căci miștrii circulă cu autoturismul, nu cu metrourile la aeroport. Cine ar câștiga din investițiile nipone în spațiul carpato – dunărean, când politicienii sunt surprinși și prinși cu scrisul cărților după... gratii? Încercam și eu să conving autoritățile de la București că noi, toți, am avea de câștigat. Dar oare erau dispuse autoritățile să împartă „câștigul” cu noi? Insistam pe schimbul de delegații, chiar în lipsa ținutei imediate, mai multe întâlniri revelând idei și punând în valoare apartenența la UE, ce ne-ar crea avantaje politice și comerciale.

*

Duminica de la mijlocul lunii martie am petrecut-o la Yokosuka, împreună cu inimoșii membri ai Comitetului de Prietenie Musashino – Brașov, printre care și directorul Norio Watanabe. Moment culminant, vizita pe nava de război „Mikasa”, construită de Vickers în Marea Britanie, avea să mi se graveze în memorie, drept cheie a înfrângerii Rusiei la Port Arthur în 1904. O lecție de istorie izvorâtă din virtuți morale nipone.

Fertili germeii ai moralității vegetează încă din luptele infantile oneste, din joacă, în forma primară a existenței fiecăruia. Limba japoneză însăși integrează respectul pentru rangurile sociale și ierarhizările familiale, sedimentând structura morală a puterii. Dacă moralitatea și puterea se contrapun, moralitatea – ancorată în altruism, iar puterea – în interesul propriu, în schimb în Japonia ele coabitează prin „puterea morală”.

O interpretare simplistă conduce la concluzia că puterea influențează acțiunea altora prin propria statură morală. Interpretarea ceva mai profundă, însă, duce la ceea ce englezii numesc „soft power”, puterea blândă. Un colos, dotat să învingă prin forță, se rezumă la acțiunea ghidată de precepte morale. În copilărie, tata îmi vorbea despre jiu-jitsu, prin care, fără mușchi puternici, fără arme, dar cu inteligență, devii capabil nu să ucizi, ci să-ți împiedici adversarul de a ucide.

(Fragmente din volumul Stația Tokyo, în curs de apariție la Editura Cartea Românească.)

